

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 508/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v mene ktorej koná advokát [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So 4/2014 z 25. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2015 faxom doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 So 4/2014 z 25. februára 2015

(ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“). Zároveň totožnú sťažnosť sťažovateľka doručila ústavnému súdu aj poštou 26. mája 2015.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 4752087390 z 8. júla 2002 bola žiadosť sťažovateľky o starobný dôchodok zamietnutá z dôvodu, že „ku dňu 8. 2. 2012 nebola zamestnaná najmenej 25 rokov“. Dôvodom nezapočítania určitých dôb zamestnania bola absencia evidenčných listov sťažovateľky a ďalších listín v príslušných archívoch. Sťažovateľka uvádza, že po vydaní tohto rozhodnutia Sociálnej poisťovne neustále suplovala úlohu štátnych orgánov pri riadnom zisťovaní skutkového stavu a v určitej časti nakoniec mala úspech.

Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 4752087390 z 3. októbra 2002 bol sťažovateľke od 8. februára 2002 priznaný starobný dôchodok v sume 2 374 Sk. Tento dôchodok sa jej následne prepočítaval a jeho výška sa upravovala na základe valorizácie, ako aj preukázania ďalšej doby zamestnania. Spornými však podľa sťažovateľky naďalej zostali obdobia jej zamestnania u zamestnávateľa [REDACTED] [REDACTED] (obdobie 8. júl 1962 ~ 10. január 1964), [REDACTED] (obdobie 19. január 1982 ~ 1. september 1982) a [REDACTED] (obdobie 1. január 1986 ~ 31. január 1986).

Sťažovateľka uvádza, že do dnešného dňa opakovane namieta nedostatočne zistený skutkový stav a z neho vyplývajúce nesprávne započítanie jednotlivých období jej zamestnania, a to aj v rámci konaní o zvýšenie jej starobného dôchodku. Nároky sťažovateľky boli predmetom viacerých súdnych konaní vedených na Krajskom súde v Nitre (ďalej len „krajský súd“), pričom ako príklad uvádza konania vedené pod spisovými značkami: 19 Sd 119/2008, 19 Sd 112/2009, 19 Sd 156/2010, 19 Sd 44/2012.

Posledným takýmto konaním bolo podľa sťažovateľky konanie vedené pod sp. zn. 19 Sd 45/2013, ktoré je predmetom tejto sťažnosti. Krajský súd rozsudkom č. k. 19 Sd 45/2013-12 z 28. októbra 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 4752087390 zo 6. decembra 2012, ktorým Sociálna

poist'ovňa rozhodla o zvýšení starobného dôchodku sťažovateľke od 1. januára 2013. Sťažovateľka uvádza, že vo vzťahu k jej námietkam týkajúcim sa sporných období zamestnaní krajský súd iba poukázal na svoj skorší rozsudok č. k. 19 Sd 44/2012-19 z 18. mája 2012, a preto nepovažoval za dôvodné opakovane posudzovať tieto jej námietky. Sťažovateľka proti rozsudku krajského súdu podala odvolanie. Najvyšší súd však napadnutým rozsudkom rozsudok krajského súdu potvrdil. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 25. marca 2015.

Sťažovateľka v tejto sťažnosti porušenie základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy, základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namieta práve napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, pričom uvádza, že ochrany svojich práv sa snaží domôcť už trinásť rokov. Počas tohto neprimerane dlhého obdobia sa jej podarilo dosiahnuť čiastočný úspech, keď sa od prvotného zamietnutia žiadosti o starobný dôchodok dopracovala najskôr k jeho priznaniu a neskôr k postupnému zvýšeniu z dôvodu započítania ďalších období zamestnania. Napriek množstvu konaní, ktoré iniciovala, sa jej do dnešného dňa nepodarilo dosiahnuť úplnú ochranu svojich práv. Postup príslušných štátnych orgánov podľa nej vždy pripomína akýsi kruh, z ktorého sa sťažovateľka nevie vymaniť. Sťažovateľka uvádza, že keď namietne započítané doby zamestnania, štátny orgán ju vyzve na predloženie dôkazov, keďže ona dôkazmi nedisponuje, štátny orgán dopytuje v tejto veci viaceré archívy, keďže archívy oznámia, že sa v nich príslušné listiny nenachádzajú, štátny orgán potvrdí správnosť výpočtu starobného dôchodku a celý proces sa podľa nej môže opakovať.

Sťažovateľka uvádza, že od ústavného súdu nežiada posúdiť, či príslušné orgány správne vypočítali výšku jej starobného dôchodku, či pri jej výpočte vychádzali z riadne zisteného stavu veci alebo či zohľadnili všetky doby zamestnania, ale to, aby ústavný súd v rámci svojich právomocí preskúmal, či postup štátnych orgánov popísaný v tejto sťažnosti možno označiť za ústavne komfortný.

Podľa sťažovateľky podstatu celého problému pomerne dobre vystihuje konštatovanie krajského súdu v rozsudku č. k. 19 Sd 44/2012-19 z 18. mája 2012, ktorý bol potvrdený rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 101/2012 z 30. septembra 2013, v ktorom krajský súd *«na jednej strane uznal opodstatnenosť sťažovateľkiných námietok ohľadom neštandardného postupu, resp. nezachovania žiadnych dokumentov o jej zamestnaní, zároveň ale uviedol, že „za tento nedostatok však nenesie zodpovednosť odporkyňa ani štát, pretože neexistuje žiadny právny predpis, na základe ktorého by bolo možné akýmkoľvek spôsobom riešiť uvedený právny problém, resp. situáciu, v ktorej sa navrhovateľka ocitla“.* Najvyšší súd SR k uvedenému dodal, že *vedenie evidenčných listov o dobe zamestnania a zárobku bolo do 31. 12. 2003 povinnosťou zamestnávateľov a pokiaľ zamestnávateľ tieto nepredložil, nemožno nepreukázanie doby zamestnania, prípadne hrubých zárobkov klásť za vinu Sociálnej poisťovni.».*

Sťažovateľka uvádza, že v čl. 1 ods. 1 ústavy sú zakotvené ústavné princípy a demokratické hodnoty, ktoré vytvárajú vo svojom súhrne a vzájomnej previazanosti koncepciu materiálneho právneho štátu, ktorá zahŕňa požiadavku na obsahovú a hodnotovú kvalitu právnej normy. Preto pokiaľ príslušné zákony explicitne nemysleli na prípadnú stratu alebo zničenie príslušných archívov, považuje za absurdné a z ústavného hľadiska neakceptovateľné, aby napriek tomu, že sama neporušila žiadnu svoju zákonnú povinnosť, zostávala jedinou osobou sankcionovanou za vzniknutý protiprávny stav. Povinnosťou konajúcich štátnych orgánov bolo podľa sťažovateľky pristúpiť k takému výkladu zákona a využiť také prostriedky na dosiahnutie jeho účelu, ktoré by zabezpečili náležitú ochranu jej práv. Žiadna prípadná medzera v právnej úprave nemôže mať podľa nej za následok porušenie jej základného práva garantovaného v ústave. Podľa sťažovateľky *„v takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo nielenže neporušoval, ale naopak garantoval (porovnaj nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 31/04). Ústavný súd SR vo svojej judikatúre (napr. Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 255/2010) opakovane zdôrazňuje, že orgánom verejnej moci a predovšetkým všeobecným súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona,*

história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu.“. Sťažovateľka zastáva názor, že konajúce štátne orgány sa v prerokúvanej veci uvedenými právnymi názormi ústavného súdu neriadili, čím v konečnom dôsledku postupom najvyššieho súdu a jeho rozsudkom došlo „k takej interpretácii a aplikácii dotknutých právnych predpisov, ktorá nie je zlučiteľná s ústavou, t. j. je z ústavného hľadiska neospravedlňiteľná, neudržateľná a v konečnom dôsledku by viedla k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae)“.

Podľa sťažovateľky správne orgány, krajský súd aj najvyšší súd neustále opomínajú zohľadniť konkrétne okolnosti daného prípadu. Sťažovateľka zastáva názor, že vo viacerých súdnych rozhodnutiach je síce poukazované na „rozsiahlosť“ dokazovania pred správnymi orgánmi, no táto rozsiahlosť je bližšie odôvodňovaná iba poukazovaním na dopytovanie jednotlivých archívov. Podľa nej by však krajský súd a najvyšší súd nemali klásť dôraz na kvantitatívnu (t. j. na počet listov a žiadostí adresovaných jednotlivým archívom, pozn. sťažovateľky), ale na kvalitatívnu stránku vykonaného dokazovania. Sťažovateľka je toho názoru, že vykonané dokazovanie v predmetnej veci sa obmedzilo výlučne na dopytovanie archívov kvôli evidenčným listom a súvisiacim dokladom sťažovateľky a v prípade negatívnych odpovedí na opakované dopytovanie sťažovateľky. Sťažovateľka predložila viacero (nepriamych) dôkazov (napr. osobný dotazník z 25. mája 1985, ktorý bol súčasťou jej zdravotnej dokumentácie a okrem iného obsahuje aj priebeh predchádzajúcich zamestnaní, členský preukaz ROH, lístky do kina z roku 1983, na ktoré si z občianskeho preukazu pri jeho výmene rukou prepísala priebeh zamestnaní), ktorých vierohodnosť nebola do dnešného dňa spochybnená, napriek tomu sa s nimi príslušné orgány nevysporiadali.

Podľa sťažovateľky sa konajúce orgány alibisticky priklonili k preneseniu dôkaznej povinnosti na sťažovateľku napriek tomu, že nikdy nemala zákonnú povinnosť takéto listinné dôkazy uchovávať. Príslušné orgány tiež opomenuli, že „to bol práve štát, ktorý najskôr roky nútil svojich občanov pracovať pod hrozbou vyvodzovania trestnoprávnej

zodpovednosti za spáchanie trestného činu Príživníctva podľa § 203 zákona č. 140/1961 Zb. a ktorý následne vedenie a uchovávanie príslušnej evidencie preniesol zo štátu (štátnych podnikov) na súkromné spoločnosti. Štát garantoval ústavné právo občana na zamestnanie, ale zároveň sankcionoval jeho nevyužívame...“. Domnieva sa preto, že postup jednotlivých konajúcich inštitúcií, keď dôkazy ňou predložené nevyhodnotili z historického hľadiska ako preukázateľné len z dôvodu, že v archívoch sa nič nenachádza, a túto dobu nezapočítali ako dobu zamestnania, je neprijateľný. *„Sťažovateľka nebola stíhaná ani odsúdená za trestný čin príživníctva a preto je dôvodná domnienka, že celú dobu svojho aktívneho života pracovala, čo dosvedčujú aj ňou predložené listinné dôkazy. Neexistencia akýchkoľvek archívnych dokumentov nemá byť na jej neprospech, ale práve má podporiť dôkazy prezentované sťažovateľkou, ktoré nie sú ničím spochybnené.“*

K porušeniu základného práva na primerané zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy sťažovateľka uvádza, že je povinnosťou štátu vytvoriť na realizáciu tohto základného práva náležité podmienky. V predmetnej veci však to tak nebolo. Sťažovateľka je toho názoru, že neplnenie si povinností zo strany štátu, resp. konajúcich orgánov v sociálnom zabezpečení, nemôže byť na jej ťarchu, pretože nemohla žiadnym spôsobom celú vec ovplyvniť.

Podľa sťažovateľky v predmetnej veci nie je sporné to, že v príslušných archívoch absentujú dôležité dokumenty týkajúce sa jej zamestnaní, resp. ak sa zachovali, že tieto sa doteraz nepodarilo dohľadať, no nemôže súhlasiť s názormi konajúcich súdov, že za túto situáciu nenesie žiadnu zodpovednosť štát, príp. Sociálna poisťovňa. Podľa sťažovateľky bolo povinnosťou štátu zabezpečiť riadnu archiváciu relevantných dokumentov, resp. v prípade prenesenia tejto povinnosti na súkromné subjekty zabezpečiť efektívny systém kontroly plnenia týchto povinností, a to nielen vo formálnom, ale najmä v materiálnom zmysle slova. Z doterajšieho priebehu konania je podľa nej zrejmé, že v jej prípade si štát túto povinnosťou nesplnil, čím porušil jej ústavne garantované právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy. *„Vzhľadom na špecifické okolnosti daného prípadu, ktoré sťažovateľka nijako nezavinila (neporušila žiadnu svoju zákonnú povinnosť), je ústavne konformný taký výklad príslušných zákonných*

ustanovení, ktorý pri zisťovaní obdobi jednotlivých zamestnaní sťažovateľky využije všetky dostupné dôkazné prostriedky, vrátane svedeckých výpovedí samotnej sťažovateľky (ktoré navyše potvrdzujú nepriame dôkazy). Naopak za prílišný formalizmus (ktorý Krajským súdom v Nitre naznačenú medzeru v práve nevyplní, ale ešte viac prehľbuje) považujeme taký postup, kedy konajúce orgány dôkaznú povinnosť presunú na sťažovateľku. Sťažovateľka si je vedomá svojej povinnosti predkladať dôkazy na podporu svojich tvrdení, táto povinnosť však nezabavuje príslušné orgány ich vlastných povinností v procese dokazovania.“ Potvrdením takéhoto postupu zo strany všeobecných súdov došlo podľa sťažovateľky k porušeniu základného práva na spravodlivý proces.

K porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy došlo tým, že hoci počas posledných trinástich rokov bolo v predmetnej veci vydaných niekoľko právoplatných rozhodnutí, účel právnej úpravy nebol do dnešného dňa naplnený.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Základné práva [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], štátna občianka SR, a to právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1, právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR boli rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So/4/2014 zo dňa 25. februára 2015 porušené.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So/4/2014 zo dňa 25. februára 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 15 000,- €, slovom pätnásťtisíc eur, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 355,72 € na účet jej právneho zástupcu Advokátska kancelária

██████████, č. ú. ██████████ ██████████

a to do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú

sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka v petite sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu. Porušenie označených práv však sťažovateľka odôvodňuje predovšetkým vo vzťahu k správneho orgánu (Sociálnej poisťovni, pozn.) konajúcemu vo veci priznania starobného dôchodku a jeho následného zvyšovania a krajskému súdu, a to nielen v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, ale aj vo vzťahu k ďalším konaniam týkajúcim sa rovnakého predmetu, v ktorých mala sťažovateľka postavenie navrhovateľky. Podstatnou námietkou sťažovateľky v predmetnej veci odôvodňujúcou porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je jej nesúhlas s posúdením otázky rozdelenia dôkazného bremena vzhľadom na skutkové okolnosti jej prípadu. Podľa sťažovateľky správny orgán, krajský súd a najvyšší súd sa alibisticky priklonili k preneseniu dôkaznej povinnosti na sťažovateľku. Zároveň sťažovateľka uvádza, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku použil takú interpretáciu a aplikáciu dotknutých právnych predpisov, ktorá je z ústavného hľadiska neospravedliteľná a neudržateľná. Sťažovateľka žiada ústavný súd, aby posúdil, či postup správneho orgánu, krajského súdu a najvyššieho súdu možno považovať za ústavne konformný.

Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľka vidí v tom, že napriek tomu, že počas posledných trinástich rokov bolo v predmetnej veci vydaných niekoľko právoplatných rozhodnutí, účel právnej úpravy nebol do dnešného dňa naplnený.

Porušenie jej základného práva na primerané zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy sťažovateľka pripisuje skôr štátu, resp. orgánom vykonávajúcim svoju

pôsobnosť v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré si podľa nej nesplnili povinnosť vytvoriť na realizáciu tohto základného práva náležité podmienky.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti návrhom na rozhodnutie, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Ústavný súd môže totižto rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu návrhom na rozhodnutie posudzoval ústavný súd porušenie označených práv sťažovateľky len vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu.

Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd uvádza, že z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne (II. ÚS 71/97, III. ÚS 470/2010, IV. ÚS 438/2010, IV. ÚS 195/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a pri uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné zase uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení tohto právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03, IV. ÚS 792/2013).

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok krajského súdu, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 4752087390 zo 6. decembra 2012 o zvýšení starobného dôchodku sťažovateľky.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že najvyšší súd ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu a dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľky nie je dôvodné (sťažovateľka namietala, že sa ani dosiaľ nedočkala svojich zákonných nárokov, má zhodnotených iba 27 rokov, chýba jej započítanie dôb zamestnania v [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] a mesačná výška starobného dôchodku je podľa nej nízka, pozn.). Podľa najvyššieho súdu „krajský súd správne poukázal na to, že o nároku navrhovateľky na zhodnotenie ňou tvrdených dôb zamestnania v [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] už bolo právoplatne rozhodnuté súdom, a to rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 19 Sd/44/2012-19 zo dňa 18. 05. 2012, v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu zo dňa 30. 09. 2013, sp. zn. 9 So/101/2013. Keďže navrhovateľka odporkyni nepredložila žiadne nové doklady, ktoré by preukazovali tieto jej tvrdenia, odporkyňa nebola povinná o započítaní uvedených dôb znovu rozhodovať.

Predmet súdneho prieskumu je daný tým, čo bolo predmetom rozhodnutia odporkyne, ktorý navrhovateľka napadla opravným prostriedkom z 08. 02. 2013.

Predmetom terajšieho konania bolo preto iba rozhodnutie odporkyne číslo 475 208 7390 zo dňa 06. 12. 2012 o zvýšení starobného dôchodku navrhovateľky od 01. 01. 2013 podľa § 82 a § 293ce zákona a podľa § 1 opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 329/2012 Z. z.

Podľa § 1 písm. a) opatrenia sa starobný dôchodok v roku 2013 zvyšuje o 11,20 €.

Nebolo sporné, že navrhovateľke bol starobný dôchodok ku dňu 01. 01. 2013 vyplácaný v sume 182,30 € mesačne. Preskúmaným rozhodnutím odporkyne bol starobný dôchodok navrhovateľky zvýšený od 01. 01. 2013 o 11,20 € (na 193,50 € mesačne). Aj odvolací súd preto dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je súladné so zákonom a preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 O. s. p. potvrdil ako vecne správny.“

Ústavný súd po preskúmaní rozsudku najvyššieho súdu v kontexte so sťažovateľkou namietanou nesprávnou interpretáciou či aplikáciou dotknutých právnych predpisov, na ktoré najvyšší súd odkazuje v odôvodnení svojho rozsudku, nezistil taký výklad

a aplikáciu príslušných ustanovení právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Práve naopak, podľa názoru ústavného súdu výklad a závery najvyššieho súdu v napadnutom rozsudku sú ústavne konformné.

Najvyšší súd správne konštatoval, že predmetom konania pred krajským súdom bolo iba rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. 4752087390 zo 6. decembra 2012 o zvýšení starobného dôchodku sťažovateľky, a preto posudzoval zákonnosť postupu a rozhodnutia krajského súdu len vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu Sociálnej poisťovne.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právny názor, na ktorom je založený napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, je z ústavného hľadiska akceptovateľný a v okolnostiach danej veci nič nenasvedčuje tomu, že by ním mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku vyslovil právne závery, ktoré sťažovateľka nepovažuje za správne či dostatočné a s ktorými nesúhlasí, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto záverov a taktiež nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor ústavného súdu svojím vlastným (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011).

Ústavný súd s odvolaním sa na tieto skutočnosti a závery pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd aj námietku sťažovateľky týkajúcu sa porušenia jej základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka v sťažnosti neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali porušenie označeného základného práva napadnutým rozsudkom.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje ústavný

súd len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05, II. ÚS 175/2015). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03).

Podľa sťažovateľky k porušeniu označeného základného práva malo dôjsť napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z dôvodu, že hoci počas posledných trinástich rokov bolo v predmetnej veci vydaných niekoľko právoplatných rozhodnutí, účel právnej úpravy nebol do dnešného dňa naplnený. Ústavný súd vo vzťahu k takto formulovanej námietke sťažovateľky odôvodňujúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uvádza, že medzi namietaným porušením označeného práva sťažovateľky a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nie je žiadna príčinná súvislosť, na základe ktorej by mohol ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne dospieť k záveru o jeho porušení.

V súvislosti s touto časťou sťažnosti smerujúcou proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) nemôže dôjsť samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci, ale len jeho postupom (nečinnosťou, nesprávnym postupom a podobne). Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, ak sťažovateľ namieta porušenie tohto práva konkrétnym rozhodnutím orgánu verejnej moci, nie jeho postupom, ústavný súd takú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (m. m. III. ÚS 258/05, III. ÚS 337/08, IV. ÚS 724/2014). Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej.

Keďže sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už nezaoberal jej ďalšími návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2016